

ZARZĄDZENIE

Dnia 19 listopada 2024 r.

W odpowiedzi na pismo skazanego T. P. z dnia 23 września 2024 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego: 14 października 2024 r.), zawierające sygnalizację wznowienia z urzędu postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 15 stycznia 2024 r., sygn. akt II AKa 256/23, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 20 kwietnia 2023 r., sygn. akt II K 88/21 – stwierdzam brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

UZASADNIENIE

Wznowienie postępowania z powodu uchybień, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., możliwe jest wyłącznie z urzędu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 5, poz. 48). Z tych względów strona – nie dysponując w tym zakresie własnym wnioskiem o wznowienie postępowania – może, w oparciu o treść art. 9 § 2 k.p.k., zasygnalizować organowi procesowemu potrzebę podjęcia czynności z urzędu.

W piśmie z dnia 23 września 2024 r. skazany zasygnalizował, że domaga się wznowienia postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia w sprawie o sygn. akt II AKa 256/23, z uwagi na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., wskazując, że w wydaniu tego orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k. Skazany podniósł nadto, że również w wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji brała udział osoba nieuprawniona do wydania orzeczenia. Formułując powyższe twierdzenia, skazany

nie podał jakichkolwiek okoliczności faktycznych, które uzasadniałyby wystąpienie tej podstawy wznowieniowej.

Analiza akt sprawy o sygn. akt II K 88/21 nie potwierdza, aby wymienione wyżej orzeczenia sądów obu instancji dotknięte były sygnalizowanym uchybieniem. Wypada tu odnotować, że wyrok sądu odwoławczego wydany został z udziałem SSA X. Y., SSA X.1 Y.1 oraz SSO X.2 Y.2 (delegowanej do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Łodzi). Natomiast wyrok sądu pierwszoinstancyjnego wydany został z udziałem sędziów: X.3 Y.3 i X.4 Y.4; oraz ławników: X.5 Y.5, X.6 Y.6 i X.7 Y.7. W kontekście bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., wyjaśnić trzeba, że osobą nieuprawnioną do orzekania jest osoba, która w ogóle nie ma statusu sędziego albo go posiada, ale z określonych powodów nie może sprawować funkcji orzeczniczych. Do skuteczności powołania do orzekania w określonym sądzie konieczne jest złożenie ślubowania oraz wręczenie sędziemu postanowienia Prezydenta RP. Natomiast w odniesieniu do ławników, osobą nieuprawnioną do orzekania będzie osoba, która jest wprawdzie ławnikiem, ale nie złożyła przysięgi lub upłynęła kadencja ławnika bądź formalnie została wybrana przez radę gminy na ławnika, jednak wbrew zakazowi określone w art. 159 § 1 p.u.s.p. Ponadto, osobą nieuprawnioną do orzekania będzie sędzia, który nie może wykonywać funkcji orzeczniczych z powodu delegowania go do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości. Natomiast osobą niezdolną do orzekania jest osoba, która ma uprawnienia do orzekania, ale ze względu na stan, w jakim znajdowała się w chwili wydania orzeczenia, nie powinna brać w nim udziału. Chodzi tu o stan braku zdolności psychicznej do świadomego podejmowania decyzji. Przyczyną takiego stanu rzeczy może być stan po użyciu alkoholu, narkotyków, choroba psychiczna czy inna okoliczność, np. przyjmowanie silnych leków psychotropowych (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2024, art. 439; J. Matras [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. III, red. K. Dudka, Warszawa 2023, art. 439.). Z kolei przepis art. 40 § 1 k.p.k. stanowi, że: *„sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli: 1) sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio; 2) jest małżonkiem strony lub pokrzywdzonego albo ich obrońcy, pełnomocnika lub przedstawiciela*

ustawowego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób; 3) jest krewnym lub powinowatym w linii prostej, a w linii bocznej aż do stopnia pomiędzy dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2 albo jest związany z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli; 4) był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy, albo w tej samej sprawie był przesłuchany w charakterze świadka lub występował jako biegły; 5) brał udział w sprawie jako prokurator, obrońca, pełnomocnik, przedstawiciel ustawowy strony, albo prowadził postępowanie przygotowawcze; 6) brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia lub wydał zaskarżone zarządzenie; 7) brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone; 8) (uchylony); 9) brał udział w wydaniu orzeczenia, co do którego wniesiono sprzeciw; 10) prowadził mediację”. Zgodnie z art. 40 § 2 k.p.k. powody wyłączenia trwają mimo ustania uzasadniającego je małżeństwa, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli. W § 3 przedmiotowego artykułu ustawodawca wskazał, że sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego wnioskiem o wznowienie, zaskarżonego w trybie kasacji lub objętego skargą nadzwyczajną, nie może orzekać co do tego wniosku, kasacji lub skargi. Należy przy tym podkreślić, że art. 40 k.p.k. zawiera zamknięty katalog okoliczności stanowiących przyczynę wyłączenia sędziego z mocy prawa i nie można stosować jego rozszerzającej interpretacji bądź analogii (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2017 r., V KK 216/17, LEX nr 2449657; uzasadnienia uchwał Sądu Najwyższego z dnia: 18 maja 1972 r., VI KZP 75/71, OSNKW 1972/7–8, poz. 115 oraz 19 listopada 1982 r., VI KZP 24/82, OSNKW 1983/3, poz. 16). Podstawa wyłączenia na mocy art. 40 k.p.k. dotyczy też odpowiednio ławnika (art. 44 k.p.k.).

Oceniając przedmiotową sprawę w aspekcie wyżej przedstawionych okoliczności, nie można przyjąć, aby w jej realiach zmaterializowały się przesłanki określone w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. Jak już wspomniano, nawet sam autor sygnalizacji nie podał jakichkolwiek argumentów (ograniczając się do powielenia treści ww. przepisu) niewątpliwie wskazujących na zasadność sformułowanej przez niego tezy o wadliwości wyroków sądów obu instancji, która to wadliwość miałaby polegać na tym, że w wydaniu tych orzeczeń brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k.

Odrębnego zaakcentowania wymaga kwestia delegowania sędziego, która pojawiła się w niniejszej sprawie i dotyczy wyroku sądu odwoławczego. Uprawnienie SSO X.2 Y.2 do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Łodzi potwierdzone zostało aktem delegacji (k.13 i k.14 akt o sygn. V KK 255/24). W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że wady w zakresie delegowania sędziego do innego sądu decydują o tym, iż sędzia nieprawidłowo delegowany (sprzecznie z Prawem o ustroju sądów powszechnych) jest osobą uprawnioną do orzekania, przy czym wówczas dochodzi do uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 2 kwietnia 2009 r., II KK 178/08, OSNwSK 2009, nr 1, poz. 864; 22 sierpnia 2007 r., III KK 197/07, OSNKW 2007, nr 11, poz. 81; odmiennie postanowienie Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2012 r., IV KK 354/11, LEX nr 1128203). Niezależnie od problematyki kategoryzowania tej wady, w przedmiotowej sprawie brak jest podstaw do uznania, że delegacja SSO X.2 Y.2 do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Łodzi obarczona była obrazą prawa, skutkującą wystąpieniem bezzwzględnej przyczyny odwoławczej.

Należy nadto zauważyć, że w niniejszej sprawie toczyło się postępowanie kasacyjne zainicjowane kasacją obrońcy skazanego. Sąd Najwyższy, procedując na posiedzeniu bez udziału stron, postanowieniem z dnia 31 lipca 2024 r. (sygn. akt V KK 255/24) oddalił tę kasację jako oczywiście bezzasadną. Okoliczność ta rodzi domniemanie, że sprawa, która była rozpoznawana przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym, została przez ten sąd zbadana kompleksowo z punktu widzenia ewentualnych uchybień w postaci bezzwzględnych przyczyn odwoławczych.

Jak już wyżej wyjaśniono, wznowienie postępowania z powodu uchybień, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., może nastąpić tylko z urzędu, zaś inicjatywa strony może sprowadzać się jedynie do zasygnalizowania organowi procesowemu uchybienia należącego do katalogu bezzwzględnych przyczyn odwoławczych, w celu podjęcia przez ten organ działania z urzędu (art. 9 § 2 k.p.k.). Stąd też, w przypadku uznania przez organ procesowy, że sygnalizowane przez stronę uchybienie w sposób oczywisty nie wystąpiło, jak również w sytuacji gdy wznowienie takie nie jest prawnie dopuszczalne, wystarczy poinformować podmiot

sygnalizujący o braku możliwości wznowienia postępowania z urzędu, względnie wydać w tym przedmiocie niezaskarżalne zarządzenie, co też uczyniono w niniejszej sprawie.

Sędzia Sądu Najwyższego
Marek Motuk

[J.J.]

[r.g.]